

(W)elke jongere een gemotiveerde lezer?

Na PISA de lente

26-11-2020

Christel Dood

c.dood@expertisecentrumnederlands.nl

Elke jongere een lezer

Belang van lezen en leesmotivatie

► Positief

Meer lezen

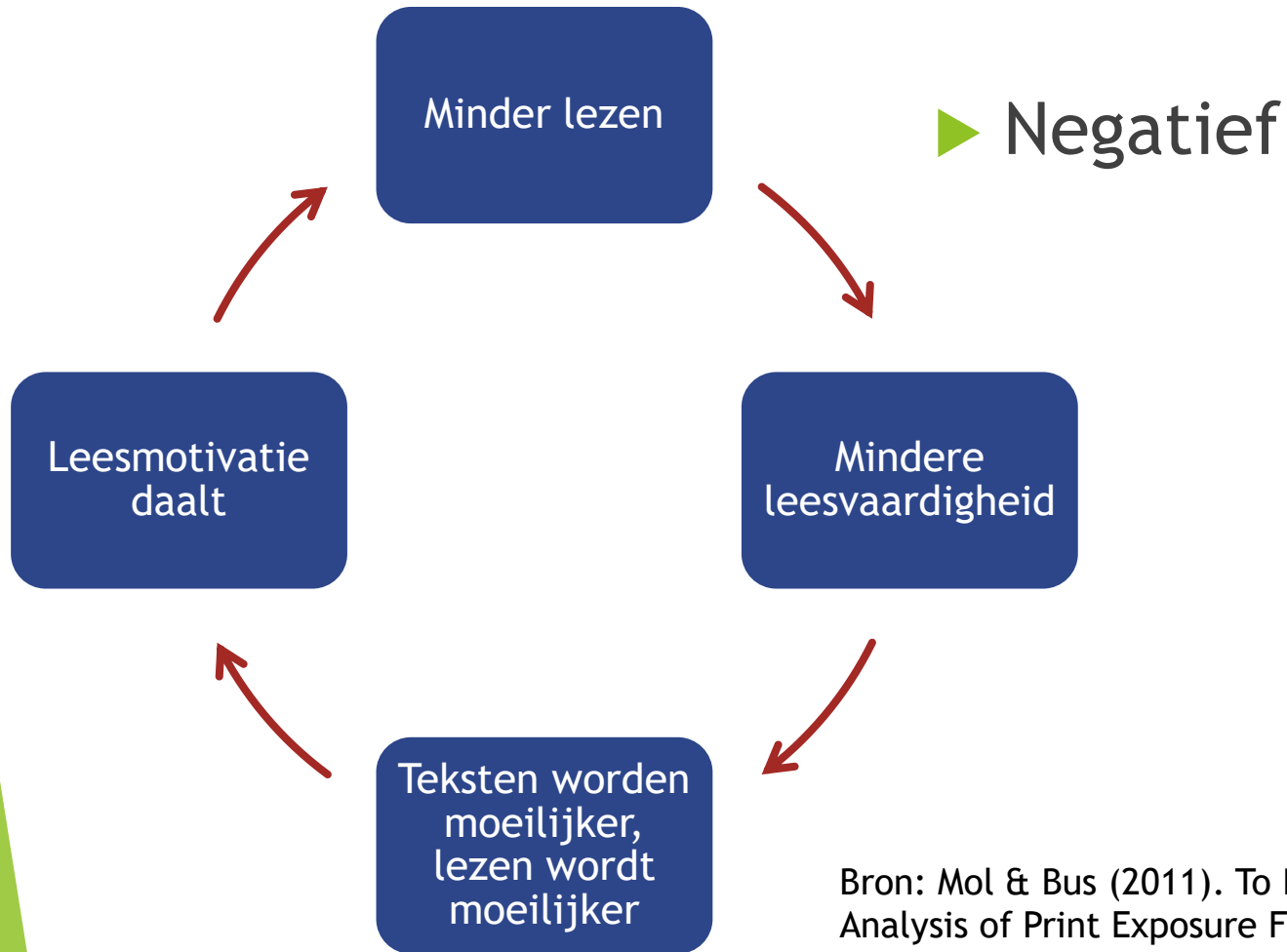
Leesmotivatie
stijgt

Betere
leesvaardigheid

Het lezen gaat
gemakkelijker

Bron: Mol & Bus (2011). To Read or Not to Read: A Meta-Analysis of Print Exposure From Infancy to Early Adulthood.

Belang van lezen en leesmotivatie

Bron: Mol & Bus (2011). To Read or Not to Read: A Meta-Analysis of Print Exposure From Infancy to Early Adulthood.

One size does not fit all

- ▶ Noodzaak aandacht lezen
- ▶ Afgelopen jaren verschillende initiatieven voor leesbevordering
 - ▶ Beperkt 'op maat'
- ▶ Aanwijzingen vanuit wetenschap: houd rekening met verschillen
- ▶ Toolbox Leesbevordering

Toolbox
Leesbevordering vmbo

Leesbevordering voor alle leerlingen

Aan de slag

- ▶ Effectieve elementen:
 - ▶ Beheersingsdoelen
 - ▶ Aansluiten bij interesses
 - ▶ Sociale interactie
 - ▶ Gevoel van autonomie
 - ▶ Belang van lezen
 - ▶ Competentiegevoel

Van Steensel, Oostdam en Van Gelderen (2016).

Effecten van leesmotivatie-interventies: uitkomsten van een meta-analyse

LEESKRACHT

Leesdok

DE WEDDENSCHAP.NL

LEESKILOMETERS
MAKEN OP
SCHOOL
Aanpak Vrij lezen

▣ Nieuws in de klas

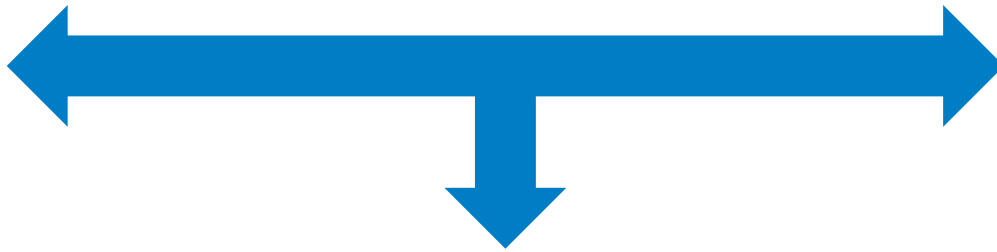
Jong
ge
jury

Aanpak

Leesprofiel bepalen

Leesgesprek & leesplan

Aantrekkelijke leesomgeving

Aan de slag

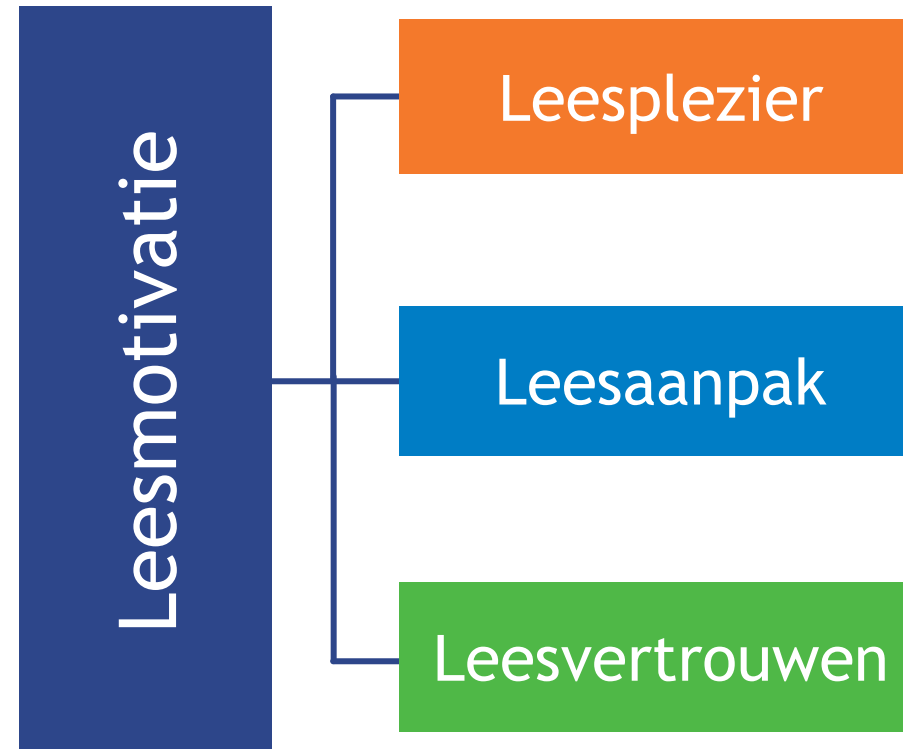
Casus: Finn

- ▶ 1KT1
- ▶ Dyslexie en concentratieproblemen
- ▶ Leest traag
- ▶ Haalt goede cijfers voor wiskunde
- ▶ Nederlands gaat aardig, Engels is een struikelblok

Leesmotivatie

Leesprofiel bepalen

- ▶ **Leesmotivatievragenlijst**
 - ▶ Leerlingen
- ▶ Checklist
 - ▶ Docent

Leesmotivatie

Leesprofiel bepalen

► Leesmotivatievragenlijst

- Leerlingen

► Checklist

- Docent

Leerlingnaam	Finn
Klas	1KT1
Datum	
Geslacht	☐ jongen ☐ meisje

Aspecten van leesmotivatie		laag	gemiddeld	hoog
Leesplezier	De mate waarin de leerling plezier ervaart aan lezen en intrinsiek gemotiveerd is om te lezen.	●		
Leesaanpak	De mate waarin de leerling geneigd is om te lezen en het niet vermijdt of uit de weg gaat.		●	
Leesvertrouwen	De mate waarin de leerling vertrouwen in eigen kunnen met betrekking tot lezen.	●		

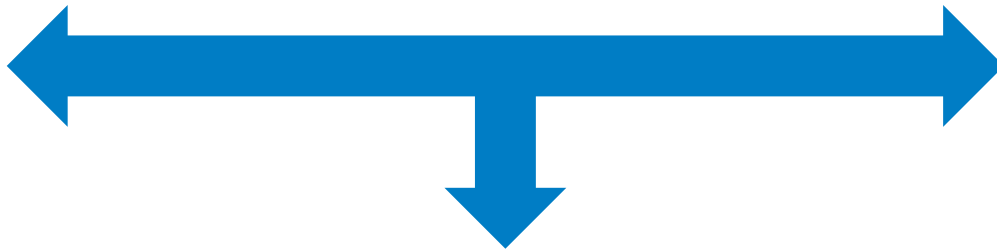
Leerlingkenmerken	belemmerend	neutraal	stimulerend
Leesrijke (thuis)omgeving	☐	☐	●
Anders-/meertaligheid	☐	●	☐
Globale taalvaardigheid	☐	☐	●
Technische leesvaardigheid	●	☐	☐
Woordenschat	☐	☐	●
Leesbegrip	☐	●	☐
Concentratie en aandacht	●	☐	☐
Zelfstandigheid	☐	●	☐
Plannen en monitoren tijdens lezen	●	☐	☐
	☐	☐	☐
	☐	☐	☐
	☐	☐	☐

Aanpak

Leesprofiel bepalen

Leesgesprek & leesplan

Aantrekkelijke leesomgeving

Aan de slag

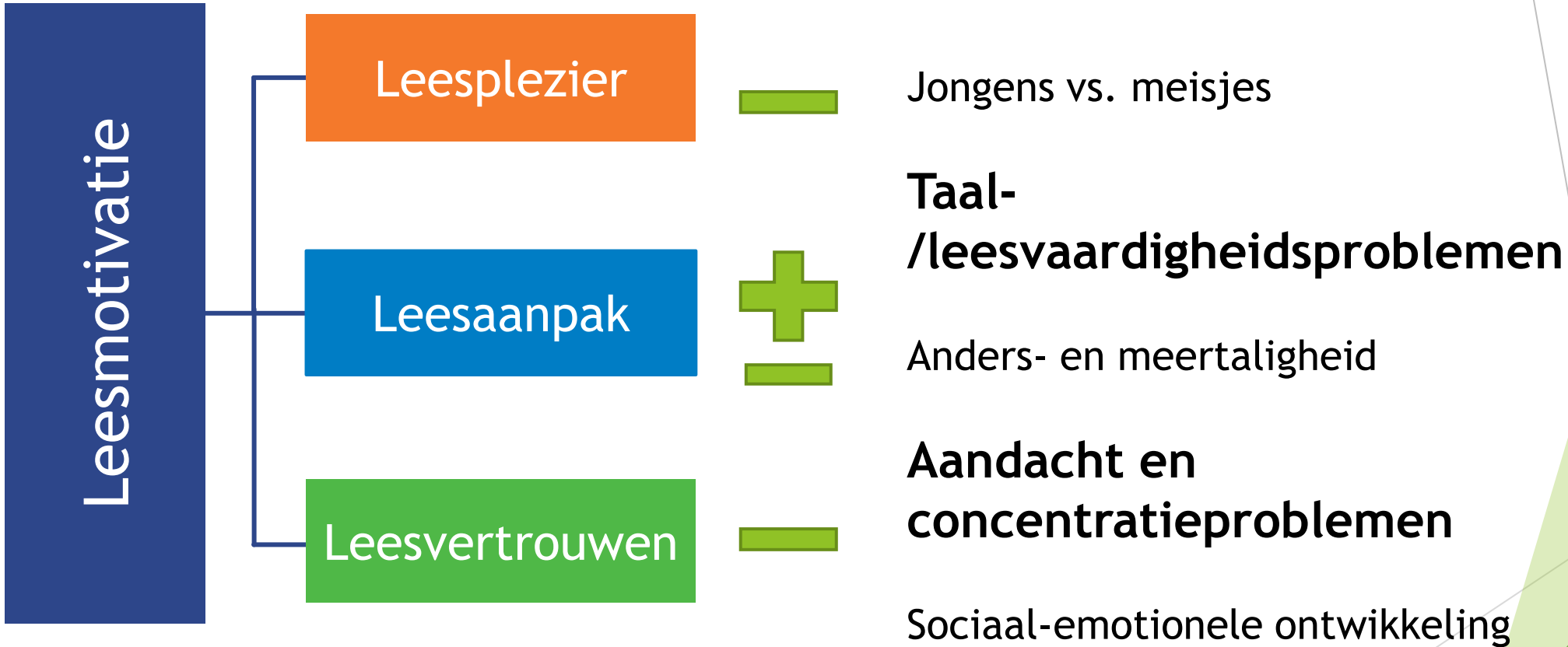
Voorbeeld: Taal-/leesvaardigheid

Aan de slag

Leesplezier	Leesaanpak	Leesvertrouwen
<p>Sluit aan bij interesses</p> <ul style="list-style-type: none">• De interesse en voorkennis bepalen deels de leesbaarheid van een tekst. Leerlingen kunnen soms ook boeken of teksten boven hun niveau lezen.• Zorg voor een boekenaanbod dat varieert in moeilijkheidsgraad en onderwerpen en kies voor rijke teksten die meer aanknopingspunten voor begrip bieden. <p>Zorg voor sociale interactie</p> <ul style="list-style-type: none">• Laat zwakke lezers samenwerken met sterke lezers. De zwakke lezer kan zo steun ervaren van de goede lezers.	<p>Maak het belang van lezen duidelijk</p> <ul style="list-style-type: none">• Bespreek of en waarom de leerling lezen belangrijk vindt. Bespreek verschillende persoonlijke doelen. Doelen kunnen te maken hebben met maatschappelijk succes, schoolsucces, kennis vergaren,...• Leg uit dat door veel lezen, het lezen gemakkelijker zal gaan en overleg wat een leerling daarvoor nodig heeft. Koppel dit aan persoonlijke beheersingsdoelen.• Zorg voor relevante, betekenisvolle leestaken en opdrachten die de inspanning belonen.	<p>Vergroot het competentiegevoel</p> <ul style="list-style-type: none">• Maak een zorgvuldige selectie van leesbaar leesmateriaal (tekstlengte, moeilijkheidsgraad, etc.) waaruit een leerling kan kiezen.• Besteed aandacht aan vaardigheden zoals hulp (durven) inschakelen, oplossingen zoeken en het probleem aanpakken.• Laat ICT-hulpmiddelen gebruiken bij lezen (zie Bijlage 3)• Laat gebruikmaken van woorden-hulp zoals een (online) woordenboek.• Laat visuele schema's gebruiken, zoals woordwebben of schema's

Casus: Finn

Aan de slag

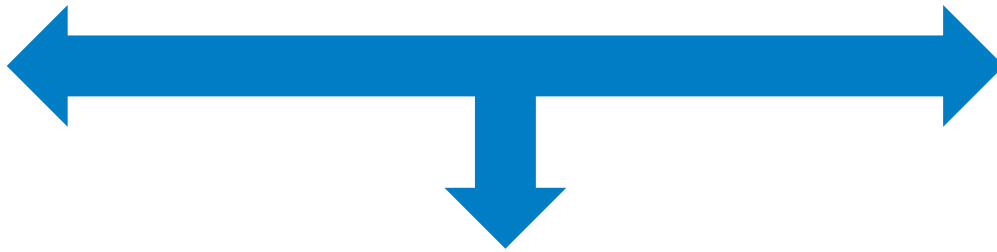

Aanpak

Leesprofiel bepalen

Leesgesprek & leesplan

Aantrekkelijke leesomgeving

Aan de slag

Casus: Finn

Leesgesprek & leesplan

- ▶ In gesprek
- ▶ Leesplan
- ▶ Evaluatie

2.1 Mijn leesplan

Naam:	
Datum:	
Wat wil ik lezen?	
Wat vind ik leuk om te lezen?	
Waarom lees ik?	
Wat ga ik doen?	
Wat wil ik kunnen/weten?	
Wat ga ik doen?	
Waar, wanneer en hoe ga ik dat doen?	
Wat heb ik nodig?	
Hoe vond ik het gaan?	
Wat ging goed en wat ga ik de komende tijd doen?	Datum:

Leesbevordering voor alle leerlingen

- ▶ Effectieve elementen:
 - ▶ Beheersingsdoelen
 - ▶ Aansluiten bij interesses
 - ▶ Sociale interactie
 - ▶ Gevoel van autonomie
 - ▶ Belang van lezen
 - ▶ Competentiegevoel

Van Steensel, Oostdam en Van Gelderen (2016).

Effecten van leesmotivatie-interventies: uitkomsten van een meta-analyse

Bijvoorbeeld...

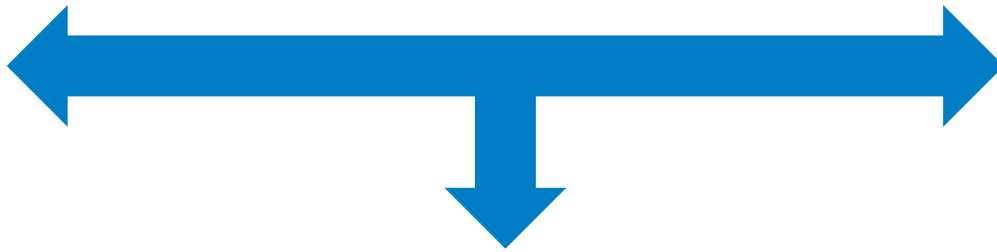

Aanpak

Leesprofiel bepalen

Leesgesprek & leesplan

Aantrekkelijke leesomgeving

Aan de slag

Leesomgeving

Aantrekkelijke leesomgeving

Bron: Stichting Lezen (2017). Lezen in de klas Leesbevordering van vmbo tot gymnasium 2017-2018. Amsterdam: Stichting Lezen.

Aantrekkelijke leesomgeving

Aantrekkelijke leesomgeving

- ▶ Aanbod leesmateriaal
- ▶ Fijne leesplek
- ▶ Ondersteuning professional
- ▶ Thuis en vrienden
- ▶ Tijd en aandacht voor lezen
- ▶ Activiteiten
- ▶ Digitale hulpmiddelen (zie ook www.dyslexiehulpmiddelen.com)

de Bibliotheek
op school

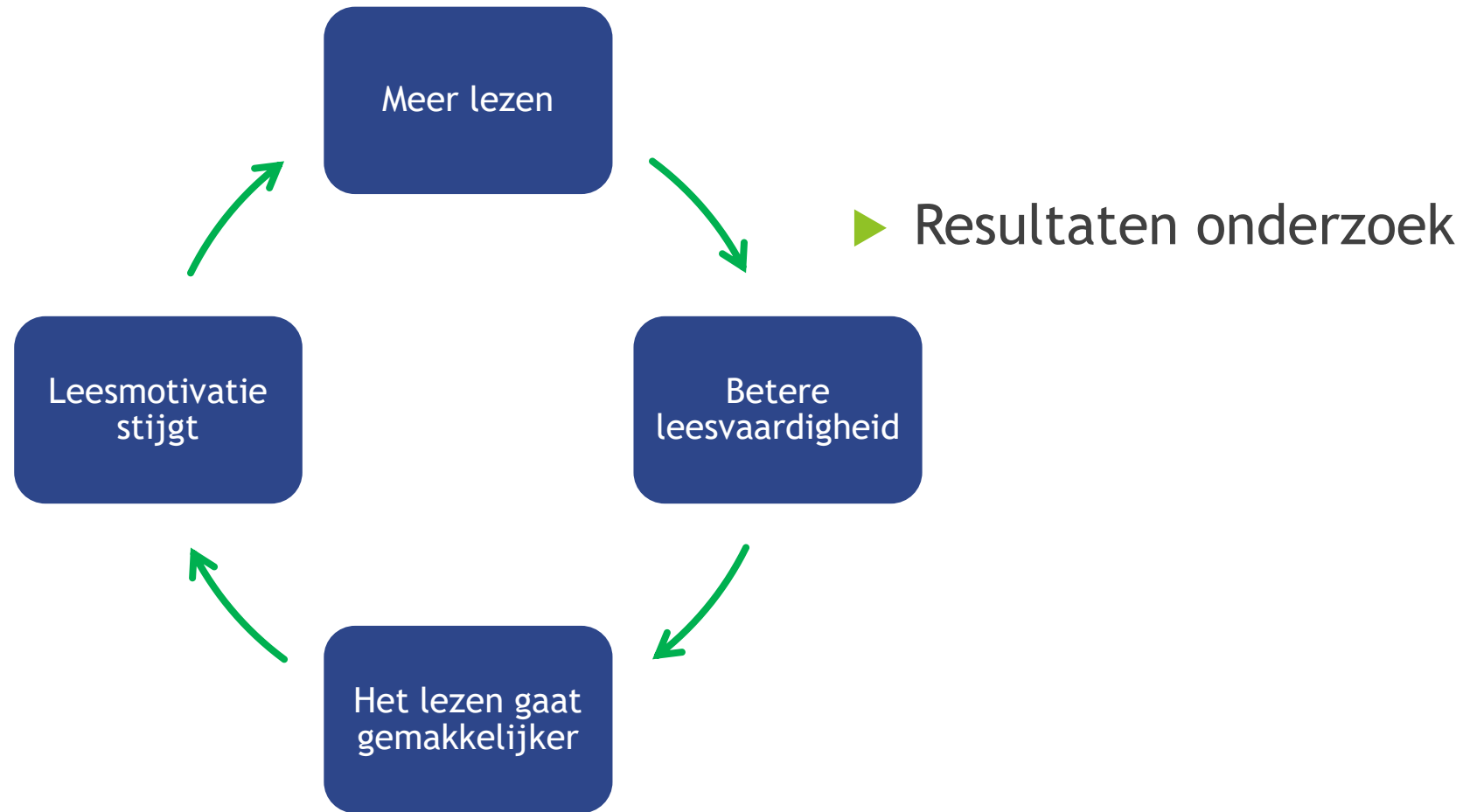

Bron: Stichting Lezen (2017).
Lezen in de klas.
Leesbevordering van vmbo tot
gymnasium 2017-
2018. Amsterdam:
Stichting Lezen.

Bibliotheekservice
Passend Lezen

Stappen richting positieve spiraal

En nu?

- ▶ De Toolbox is gratis beschikbaar en te downloaden via www.itta.uva.nl
- ▶ Vragen of behoefte aan begeleiding?
 - ▶ Mail naar c.dood@expertisecentrumnederlands.nl

Veel succes!

Christel Dood

c.dood@expertisecentrumnederlands.nl

www.expertisecentrumnederlands.nl

